

Львівське філософське товариство ім. Казимира Твардовського
Інститут філософії Варшавського університету
Центр міської історії Центрально-Східної Європи

Lwowskie Towarzystwo Filozoficzne im. Kazimierza Twardowskiego
Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego
Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej

СИМПОЗИУМ

присвячений 150-й річниці з дня народження Казимира Твардовського

**ФІЛОСОФІЯ
КАЗИМИРА ТВАРДОВСЬКОГО:
ІСТОРІЯ
І СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ**

Львів, 7 листопада 2016

SYMPOZJUM

upamiętniające 150-tą rocznicę narodzin Kazimierza Twardowskiego

**FILOZOFIA
KAZIMIERZA TWARDOWSKIEGO:
HISTORIA
I WSPÓŁCZESNE INTERPRETACJE**

Lwów, 7 listopada 2016

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Степан Іваник – Львівське філософське товариство ім. Казимира Твардовського, Інститут філософії Варшавського університету

Члени організаційного комітету:

Хуберт Божек – Львівське філософське товариство ім. Казимира Твардовського, Інститут філософії і соціології Педагогічного університету ім. Комісії національної освіти в Кракові

Ольга Гончаренко – Львівське філософське товариство ім. Казимира Твардовського, Національна академія Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького

Яцек Мороз – Львівське філософське товариство ім. Казимира Твардовського, Інститут педагогіки Щецинського університету

Редакція: Степан Іваник, Хуберт Божек, Ольга Гончаренко, Яцек Мороз

KOMITET ORGANIZACYJNY

Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego:

Stepan Ivanyk – Lwowskie Towarzystwo Filozoficzne im. Kazimierza Twardowskiego, Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego

Członkowie Komitetu Organizacyjnego:

Hubert Bożek – Lwowskie Towarzystwo Filozoficzne im. Kazimierza Twardowskiego, Instytut Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Olga Honczarenko – Lwowskie Towarzystwo Filozoficzne im. Kazimierza Twardowskiego, Narodowa Akademia Państwowej Straży Granicznej Ukrainy im. B. Chmielnickiego

Jacek Moroz – Lwowskie Towarzystwo Filozoficzne im. Kazimierza Twardowskiego, Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego

Redakcja: Stepan Ivanyk, Hubert Bożek, Olga Honczarenko, Jacek Moroz

ПРОГРАМА СИМПОЗИУМУ

7 листопада 2016, 10:00-18:00

Центр міської історії Центрально-Східної Європи
(Львів, вул. Академіка Богомольця 6, конференц-зал).

10:00-10:10 – **Відкриття симпозиуму** (Степан Іваник, президент Львівського філософського товариства ім. К. Твардовського)

10:10-10:45 – Ян Воленський: *Твардовський і логіка*

10:45-11:20 – Ігор Карівець: *Казимир Твардовський і сучасні дебати про безсмертя душі*

11:20-11:55 – Ришард Клещ: *Метафілософія Казимира Твардовського*

11:55-12:15 – **перерва**

12:15-12:50 – Андрій Дахній: *Львівсько-Варшавська філософська школа у контексті розмежування аналітичної та феноменологічної традицій мислення*

12:50-13:25 – Аркадіуш Хрудзімський: *Чи Твардовський справді є винахідником розрізнення змісту і предмета?*

13:25-14:00 – Віктор Петрушенко: *Особливості трактувань буття представниками Львівсько-Варшавської філософської школи*

PROGRAM SYMPOZJUM

7 listopada 2016, 10:00-18:00

Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej
(Lwów, ulica Akademika Bohomolca 6, sala konferencyjna).

10:00-10:10 – **Otwarcie sympozum** (Stepan Ivanyk, prezes Lwowskiego Towarzystwa Filozoficznego im. K. Twardowskiego)

10:10-10:45 – Jan Woleński: *Twardowski i logika*

10:45-11:20 – Ihor Kariwec: *Kazimierz Twardowski i współczesne debaty o nieśmiertelności duszy*

11:20-11:55 – Ryszard Kleszcz: *Metafilozofia Kazimierza Twardowskiego*

11:55-12:15 – **przerwa**

12:15-12:50 – Andrij Dahnij: *Szkoła Lwowsko-Warszawska w kontekście rozgraniczenia analitycznej i fenomenologicznej tradycji myślenia*

12:50-13:25 – Arkadiusz Chrudzimski: *Czy Twardowski jest rzeczywiście wynalazcą odróżnienia pomiędzy treścią a przedmiotem?*

13:25-14:00 – Wiktor Petruszenko: *Specyfika interpretacji bycia przez przedstawicieli Szkoły Lwowsko-Warszawskiej*

14:00-15:00 – перерва

- 15:00-15:20 – Анна Брожек: *Про величину Казимира Твардовського*
- 15:20-15:40 – Рафал Кур: *Віденська втеча Казимира Твардовського і Романа Ингардена на початку Першої світової війни*
- 15:40-16:00 – Аліція Хибінська: *Казимир Твардовський про ясний філософський стиль*
- 16:00-16:20 - Ольга Гончаренко: *Казимир Твардовський та Михайло Рудницький: на перетині філософії та літератури*

16:20-16:40 - перерва

- 16:40-17:00 - Яцек Ядацький: *Авторитет - геній - фахівець - дилетант - неук - знаменитість*
- 17:00-17:20 - Хуберт Божек: *Про два застосування принципу «operator-first»*
- 17:20-17:40 - Яцек Мороз: *Класична концепція істини і реїзм Тадеуша Котарбінського*
- 17:40-18:00 - Степан Іваник: *Що є змістом судження? (про певну суперечність у теорії суджень Казимира Твардовського)*

18:00 - Закриття симпозиуму (Степан Іваник, президент Львівського філософського товариства ім. К. Твардовського)

14:00-15:00 – przerwa

- 15:00-15:20 – Anna Brożek: *O wielkości Kazimierza Twardowskiego*
- 15:20-15:40 – Rafał Kur: *Wiedeńskie uchodźstwo Kazimierza Twardowskiego oraz Romana Ingardena w początkach pierwszej wojny światowej*
- 15:40-16:00 – Alicja Chybińska: *Kazimierz Twardowski o jasnym stylu filozoficznym*
- 16:00-16:20 – Olga Honczarenko: *Kazimierz Twardowski i Mychajło Rudnicki: na skrzyżowaniu filozofii i literatury*

16:20-16:40 – przerwa

- 16:40-17:00 – Jacek Jadacki: *Autorytet - geniusz - fachowiec - dyletant - ignorant - celebryta*
- 17:00-17:20 – Hubert Bożek: *O dwóch zastosowaniach zasady «operator-first»*
- 17:20-17:40 – Jacek Moroz: *Klasyczna koncepcja prawdy a reizm Tadeusza Kotarbińskiego*
- 17:40-18:00 – Stepan Ivanyk: *Co jest treścią sądu? (o pewnej sprzeczności w teorii sądów Kazimierza Twardowskiego)*

18:00 – Zamknięcie sympozjum (Stepan Ivanyk, prezes Lwowskiego Towarzystwa Filozoficznego im. K. Twardowskiego)

ТЕЗИ ВИСТУПІВ

Ян Воленський
Ягеллонський університет,
Вища школа інформатики і менеджменту в Жешові

Твардовський і логіка

Казимир Твардовський відійшов від запропонованого Brentano розуміння логіки. Він, щоправда, загалом поділяв аналіз екзистенційних суджень свого учителя (особливо у віденському періоді свого життя), а потім і більш загальний підхід. Важливе значення мали його лекції з логіки з елементами алгебри логіки, які в певному сенсі започаткували історію математичної логіки у Польщі. Якщо Твардовського можна назвати логіком, то тільки як такого, хто займається логікою в широкому значенні цього слова, передусім семантикою і методологією наук (власне, він не працював в галузі формальної логіки *sensu stricto*). Окрім пов'язаних з дескриптивною психологією семантичних праць (зміст і предмет уявлення, дії і витвори), до його цікавих ідей належать:

- (a) логіка прикметників і звернення уваги на модифікатори;
- (b) аналіз слова «ніщо»;
- (c) класифікація роздумувань на основі ясного логічного критерію;
- (d) абсолютизм у теорії істини.

Однак, незважаючи на те, що Твардовський підкреслював вагу логічної культури, він при цьому застерігав від символomanії у філософії.

Мова виступу: польська

ABSTRAKTY WYSTĄPIEŃ

Jan Woleński
Uniwersytet Jagielloński,
Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Twardowski i logika

Kazimierz Twardowski odszedł od rozumienia logiki proponowanego przez Brentanę. Wprawdzie w zasadzie podzielał analizę sądów egzystencjalnych swego nauczyciela (zwłaszcza w okresie wiedeńskim), to potem akceptował bardziej ogólne podejście. Ważne znaczenie miał jego wykład z logiki uwzględniający elementy algebry logiki, który niejako zapoczątkował historię logiki matematycznej w Polsce. Twardowski, jeśli można go nazwać logikiem, to tylko jako kogoś zajmującego się logiką w sensie szerszym, tj. przede wszystkim semantyką i metodologią nauk (właściwie nie pracował w logice formalnej *sensu stricto*). Pomijając prace semantyczne związane z psychologią deskryptywną (treść i przedmiot przedstawienia, czynności i wytwory), do jego interesujących pomysłów należą:

- (a) logika przymiotników i zwrócenie uwagi na modyfikatory;
- (b) analiza słowa «nic»;
- (c) klasyfikacja rozumowań oparta na jasnym kryterium logicznym;
- (d) absolutyzm w teorii prawdy.

Niemniej jednak, Twardowski chociaż podkreślał wagę kultury logicznej, przestrzegał przed symbolomanią w filozofii.

Język wystąpienia: polski

Казимир Твардовський і сучасні дебати про безсмертя душі

Безсмертя душі є одним із центральних постулатів християнської релігії та предметом дискусій у філософії релігії. У минулому й тепер філософи зверталися і звертаються до цього постулату, щоб ще раз довести або спростувати його. І Казимир Твардовський тут не є винятком. У своїх двох маловідомих статтях «Метафізика душі» і «Сучасна філософія про безсмертя душі» він доводить безсмертя душі за допомогою індуктивно-дедуктивного методу, зокрема: опертя на явища психічного життя й на основі їхнього аналізу (єдності свідомості та тотожності «я») підтверджує безсмертя душі. У своїй доповіді я спробую відповісти на такі питання:

- 1) Чи переконує нас Казимир Твардовський у тому, що душа безсмертна?
- 2) Чи валідним є його доведення безсмертя душі у світлі сучасних дискусій про безсмертя душі?

Мова виступу: українська

Kazimierz Twardowski i współczesne debaty o nieśmiertelności duszy

Nieśmiertelność duszy jest jednym z centralnych postulatów religii chrześcijańskiej i przedmiotem dyskusji w filozofii religii. Filozofowie zwracali i nadal zwracają swoją uwagę na ten postulat, by jeszcze raz go udowodnić lub obalić. Kazimierz Twardowski też nie był wyjątkiem. W swoich dwóch mało znanych artykułach «Metafizyka duszy» i «Współczesna filozofia o nieśmiertelności duszy» udowadnia nieśmiertelność duszy przy pomocy metody indukcyjno-dedukcyjnej: doszedł do wniosku o nieśmiertelności duszy opierając się na zjawiskach psychicznych i ich analizie. W referacie próbuję odpowiedzieć na następujące pytania:

- a) czy dowody Twardowskiego na rzecz nieśmiertelności duszy są przekonujące?;
- b) czy dowody Twardowskiego są aktualne w świetle współczesnych dyskusji o nieśmiertelności duszy?

Język wystąpienia: ukraiński

Метафілософія Казимира Твардовського

Метафілософські погляди Твардовського формувалися під впливом Франца Brentano. Вони також дещо змінювалися, що було обумовлено різним ставленням молодого і зрілого філософа до метафізики. У доповіді прелегент представить характерні для зрілого Твардовського погляди на такі питання:

- a) відношення філософії до науки і поняття наукової філософії;
- b) роль психології для філософії;
- c) критика психологізму і роль логіки.

Мова виступу: польська

Metafilozofia Kazimierza Twardowskiego

Poglądy metafizyczne Twardowskiego kształtowały się pod wpływem Franza Brentano. Ulegały one też pewnym zmianom, co wyrażało się zwłaszcza w stosunku do metafizyki, innym u młodego i u dojrzałego filozofa. W referacie przedstawia się poglądy, które reprezentuje dojrzały Twardowski. Wystąpienie koncentruje się na kilku kwestiach:

- (a) relacji filozofia - nauka i pojęciu filozofii naukowej;
- (b) roli psychologii dla filozofii;
- (c) krytyce psychologizmu i roli logiki.

Język wystąpienia: polski

Львівсько-Варшавська школа у контексті розмежування аналітичної та феноменологічної традицій мислення

У ХХ столітті достатньо чітко «викристалізувалися» дві моделі західної філософії: англо-американська та європейська «континентальна». Однією з багатьох передумов такого розмежування стало різне тлумачення філософії Ф. Brentano, зокрема його розуміння інтенціональності. К. Твардовський і в подальшому загалом Львівсько-Варшавська школа сприйняли інтенціональність дещо інакше, ніж інший учень Brentano – Е. Гуссерль, а особливо такі його послідовники, як М. Гайдеггер і феноменологічна філософія загалом. Вагому роль у цьому процесі відіграло перетлумачення Гайдеггером інтенціональності свідомості в турботу *Dasein*...

Мова виступу: українська

Szkoła Lwowsko-Warszawska w kontekście rozgraniczenia analitycznej i fenomenologicznej tradycji myślenia

W XX dość wyraźnie «ukształtowały się» dwa modele filozofii zachodniej: anglo-amerykański i europejski «kontynentalny». Jedną z wielu przesłanek do tego rozgraniczenia była różna interpretacja filozofii F. Brentana, w szczególności jego pojmowania intencjonalności. K. Twardowski, a później też cała Szkoła Lwowsko-Warszawska rozumieli intencjonalność nieco inaczej niż inny uczeń Brentana – E. Husserl – i jego zwolennicy, tacy jak M. Heidegger i fenomenologiczna filozofia w ogóle. W szczególności ważną rolę w tym procesie odegrała reinterpretacja przez Heideggera intencjonalności świadomości jako «opieki» *Dasein*...

Język wystąpienia: ukraiński

Чи Твардовський справді є винахідником розрізнення змісту і предмета?

В академічних презентаціях Твардовського часто представляють як того, хто ввів розрізнення предмета і змісту уявлення. Однак, дослідження кількох останніх декад дають підстави до іншого висновку. Приписуване Твардовському розрізнення вже раніше використовували в школі Brentano у різних формах. Твардовському можна приписати хіба що певний специфічний спосіб інтерпретації цього розрізнення. Окрім цього виявляється, що в рамках запропонованої Твардовським теорії роздвоєння змісту і предмета уявлення, по суті, є зайвим.

Мова виступу: польська

Czy Twardowski jest rzeczywiście wynalazcą odróżnienia pomiędzy treścią a przedmiotem?

W szkolnych prezentacjach, Twardowskiego przedstawia się często jako tego, kto wprowadził odróżnienie pomiędzy przedmiotem a treścią przedstawienia. Badania kilku ostatnich dekad dają jednak inny obraz. Odróżnienie przypisywane Twardowskiemu już wcześniej było obecne w szkole Brentana w różnych odmianach. Twardowskiemu przypisać można najwyżej pewien szczególnie sposób interpretacji tego odróżnienia. Dodatkowo okazuje się, że w ramach teorii, jaką proponuje Twardowski, zdwojenie treści i przedmiotu przedstawienia jest w zasadzie niepotrzebne.

Język wystąpienia: polski

Особливості трактувань буття представниками Львівсько-Варшавської школи

Йдучи за міркуваннями Brentano, Твардовський у своїх дослідженнях співвідношення уявлень та суджень займає ту ж позицію, що і його вчитель: він вважає поняття буття непередикабельним, а також підтримує поворот Brentano від платонівських та метафізичних орієнтацій у бік Аристотеля. Подібну позицію ми можемо простежити у міркуваннях Альфреда Тарського та Яна Лукасевича. Проте таке розуміння буття, що, по суті, ототожнює його із сущим, наштовхується на низку невирішуваних проблем і примушує нас уважніше придивитись як до позиції Аристотеля у цьому питанні, так і до причин сучасного повернення до метафізики.

Мова виступу: українська

Specyfika interpretacji bycia przez przedstawicieli Szkoły Lwowsko-Warszawskiej

Idąc w ślady Brentana Twardowski w swoich badaniach wzajemnej relacji przedstawięń i sądów zajmuje stanowisko swojego Mistrza: uważa, że pojęcie bytu nie jest predykatywnym i akceptuje zwrot Brentana od platońskich i metafizycznych orientacji w stronę Arystotelesa. Podobne stanowisko można prześledzić w rozważaniach Alfreda Tarskiego i Jana Łukasiewicza. Jednak, takie pojmowanie bycia, które w zasadzie utożsamia go z istnieniem, napotyka na wiele trudności i zmusza nas uważniej przyjrzeć się zarówno stanowisku Arystotelesa w tej kwestii, jak i przyczynom współczesnego powrotu do metafizyki.

Język wystąpienia: ukraiński

Про величину Казимира Твардовського

Величину Казимира Твардовського слід розглядати в двох вимірах: глобальному і локальному. Глобальний вимір – це його місце в історії світової філософії як учня Франца Brentano і одного з творців наукової філософії ХХ століття. Локальний вимір – це його роль у польській і українській культурі та філософії. У своєму виступі я передусім розгляну останній вимір величини Твардовського.

Мова виступу: польська

О wielkości Kazimierza Twardowskiego

Wielkość Kazimierza Twardowskiego należy rozpatrywać w dwóch wymiarach: globalnym i lokalnym. Wymiar globalny – to jego niezbywalne miejsce w dziejach filozofii światowej. jako ucznia Franza Brentana i jednego z twórców 20-wiecznej filozofii naukowej. Wymiar lokalny – to jego rola w kulturze i filozofii polskiej i ukraińskiej. W referacie skupię się przede wszystkim na zarysowaniu tego drugiego wymiaru wielkości Twardowskiego.

Język wystąpienia: polski

Віденська втеча Казимира Твардовського і Романа Інгардена на початку Першої світової війни

Відень у випадку двох важливих польських філософів, Казимира Твардовського і Романа Інгардена, слід розглядати в багатьох аспектах. В найширшому розумінні ним є вплив віденської філософської школи, чи брентанізму, багатство ідей якого сильно змінило континентальну філософію. Франц Брентано дочекався видатних учнів, а вплив їх шкіл вийшов далеко поза межі німецькомовного світу. Психоаналіз Фрейда, експериментальна психологія Штумпфа і Майнонга, лінгвістика Марті, аналітична філософія Твардовського чи феноменологія Гуссерля – це найвідоміші приклади. З двома останніми філософами пов'язаний життєвий і науковий шлях Інгардена. Хоча його як науковця, без сумніву, сформував Геттінген, все ж не варто забувати про інші чинники, які доповнили його еволюцію. В цьому контексті Відень є винятковим місцем. Під час воєнного сум'яття він став не тільки прихистком, а й місцем нових інтелектуальних вражень молодого філософа. Ці враження були короткі, але настільки цікавими, що варто цю невідому тему розглянути детальніше.

Мова виступу: польська

Wiedeńskie uchodźstwo Kazimierza Twardowskiego oraz Romana Ingardena w początkach pierwszej wojny światowej

Wiedeń w przypadku dwóch ważnych polskich filozofów, tj. Kazimierza Twardowskiego oraz Romana Ingardena, należy rozpatrywać wieloaspektowo. Najszerzej rzecz ujmując jest nim wpływ filozoficznej szkoły wiedeńskiej, inaczej brentanizmu, którego bogactwo idei mocno «przemeblowało» filozofię kontynentalną. Franz Brentano doczekał się niebywałych uczniów, a oddziaływanie ich szkół wyszło daleko poza niemieckojęzyczny świat. Psychoanaliza Freuda, psychologia eksperymentalna Stumpfa i Meinonga, lingwistyka Marty'ego, filozofia analityczna Twardowskiego czy fenomenologia Husserla to najbardziej znane przykłady. Pomiedzy tymi dwoma ostatnimi dokonywały się wybory życiowe oraz naukowe Ingardena. Choć jego rozwój niewątpliwie kształtowała Getynga, tak nie należy zapominać o innych miejscach, które dopełniają Ingardenowską ewolucję. W tym kontekście Wiedeń jest miejscem szczególnym. W czasie zawieruchy wojennej stał się zarówno schronieniem jak i miejscem nowych doznań intelektualnych młodego filozofa; krótkich ale na tyle interesujących, że warto przybliżyć ten nieznanzy szerzej temat.

Język wystąpienia: polski

Казимир Твардовський про ясний філософський стиль

Постулат ясного стилю у філософії був суттєвим і для Казимира Твардовського, і для членів Львівсько-Варшавської школи. Однак, не всі члени цієї школи розуміли зазначений постулат однаково. Твардовський в цьому питанні зайняв радикальну позицію. Він стверджував, що немає філософських проблем, про які не можна було б писати чи говорити ясно, а якщо якийсь текст чи висловлення є неясними, то не слід марнувати час на їх зрозуміння. Але чим є неясне висловлення (і хто його висловлює)?

Мова виступу: польська

Kazimierz Twardowski o jasnym stylu filozoficznym

Postulat jasnego stylu w filozofii był istotny zarówno dla Kazimierza Twardowskiego, jak i dla członków Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. Nie wszyscy członkowie SLW rozumieli go jednak tak samo. Twardowski zajął radykalne stanowisko w tej sprawie. Głosił, że nie ma problemów filozoficznych, o których nie można by pisać czy mówić w sposób jasny - a jeśli jakiś tekst czy wypowiedź jest niejasna, to nie należy tracić czasu na jej zrozumienie. Czym jest jednak niejasna wypowiedź (i kto to stwierdza)?

Język wystąpienia: polski

Ольга Гончаренко
Національна академія Державної прикордонної
служби України ім. Б. Хмельницького

Казимир Твардовський та Михайло Рудницький: на перетині філософії та літератури

Надзвичайно дошкульної оцінки зазнала ідеї безсвітоглядності письменника у працях українського літературного критика Михайла Рудницького. Усталеним є погляд на авторове «письменник не мусить мати світогляд» як на «центральный удар по силі й витривалості національної культури». Якими міркуваннями керувався літературознавець, коли доводив тезу про непотрібність світогляду для письменника? Про це українські критики творчості Рудницького не повідомили. На той час подібні думки висловлювала ще одна людина – Казимир Твардовський – творець всесвітньо відомої Львівсько-Варшавської школи. Твардовський був виразником ідеї безсвітоглядності філософа, від якого він вимагав залишення своїх світоглядних переконань за межами дослідницької праці. Якщо зважити на те, що Рудницький студіював філософію у Львівському університеті в час витворення її довкола постаті Твардовського, то беззаперечною виглядає доцільність виявлення впливу польського філософа на творчість українського літературного критика.

Мова виступу: українська

Olga Honczarenko
Narodowa Akademia Państwowej Służby
Celnej Ukrainy im. B. Chmielnickiego

Kazimierz Twardowski i Mychajło Rudnicki: na skrzyżowaniu filozofii i literatury

Przekonanie o konieczności posiadania przez pisarza pewnego światopoglądu zostało poddane ostrej krytyce w pracach ukraińskiego krytyka literackiego Mychajły Rudnickiego. Twierdzenie Rudnickiego o tym, że «pisarz nie musi mieć światopoglądu» zostało odebrane przez ukraińskie środowiska literackie jako «centralny cios w siłę i trwałość kultury narodowej». Czym kierował się Rudnicki broniąc twierdzenia o zbędności światopoglądu dla pisarza? W tych czasach podobne idee głosił też Kazimierz Twardowski – twórca światowej sławy Szkoły Lwowsko-Warszawskiej. Twardowski głosił ideę «nieświatopoglądowości» filozofów, od których wymagał pozostawienia przekonań światopoglądowych poza granicami pracy badawczej. Jeśli się zważy na to, że Rudnicki studiował filozofię w Uniwersytecie Lwowskim w okresie świetności szkoły Twardowskiego, to niewątpliwą wydaje się potrzeba zbadania wpływu polskiego filozofa na twórczość ukraińskiego krytyka literackiego.

Język wystąpienia: ukraiński

Авторитет - геній - фахівець - дилетант - неук - знаменитість

В Архіві Казимира Твардовського у Варшаві знаходиться кілька його невиданих досі текстів, присвячених аналізу понять авторитету, генія, фахівця, дилетанта, неука і (як ми сьогодні б сказали) знаменитості. Варто ці тексти згадати в ситуації, коли потужні засоби масової інформації сьогодні можуть (на політичне або ідеологічне замовлення) зробити з будь-якого дилетанта чи навіть неука знаменитість, а потім переконати багатомільйонну громадськість у тому, що ця створена з нічого знаменитість є фахівцем чи навіть генієм, а отже, *eo ipso* універсальним авторитетом.

Мова виступу: польська

Autorytet – geniusz – fachowiec – dyletant – ignorant – celebryta

W Archiwum Kazimierza Twardowskiego w Warszawie znajduje się kilka jego niewydanych dotąd tekstów, poświęconych analizie pojęć: autorytetu, geniuszu, fachowca, dyletanta, ignoranta i (jak byśmy dziś powiedzieli) celebryty. Warto te teksty przypomnieć – w sytuacji, gdy potężne *mass media* są obecnie w stanie – na zamówienie ideologiczne lub polityczne – uczynić z dowolnego dyletanta lub nawet ignoranta celebrytę, a następnie wmówić milionowej publiczności, że ów wykreowany z niczego celebryta jest fachowcem lub nawet geniuszem – i *eo ipso* uniwersalnym autorytetem.

Język wystąpienia: polski

Хуберт Божек
Педагогічний університет ім. Комісії
національної освіти в Кракові

Про два застосування принципу «operator-first»

Принцип, відомий в англомовній літературі як «operator-first», лежить в основі логічної нотації авторства одного з головних представників Львівсько-Варшавської школи Яна Лукасевича. В своєму виступі я розповім про два застосування згаданого принципу: про числення лямбда, головним творцем якого є Алонзо Черч, а також про систему елементарної «семантики» Леона Хвістека. При інтерпретації цих систем я буду користуватися поняттями комбінаторної логіки.

Мова виступу: польська

Hubert Bożek
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji
Edukacji Narodowej w Krakowie

O dwóch zastosowaniach zasady «operator-first»

Zasada znana w anglojęzycznej literaturze jako «operator-first» leży u podstaw polskiej notacji logicznej autorstwa jednego z głównych przedstawicieli Szkoły Lwowsko-Warszawskiej, Jana Łukasiewicza. W moim referacie opowiem o dwóch zastosowaniach wspomnianej zasady: o rachunku lambda, którego głównym twórcą był Alonzo Church, oraz o systemie «semantyki» elementarnej Leona Chwistka. W sferze interpretacji obu systemów odwoływać się będę do pojęć logiki kombinatorycznej.

Język wystąpienia: polski

Класична концепція істини і реїзм Тадеуша Котарбінського

В *Елементах теорії пізнання, формальної логіки і методології наук* Котарбінський представив свою концепцію реїзму, яку він звів до двох тез:

- (а) «Кожен предмет є річчю»;
- (б) «Жоден предмет не є станом, відношенням, чи ознакою».

Як реїст Котарбінський не переставав вважати правильною класичну (а заодно і абсолютистичну) концепцію істини. Поєднання цих двох концепцій, однак, створює суттєві труднощі, на висвітленні яких я сконцентруюся у своєму виступі.

Мова виступу: польська

Klasyczna koncepcja prawdy a reizm Tadeusza Kotarbińskiego

W *Elementach z teorii poznania, logiki formalnej i metodologii nauk* Kotarbiński przedstawił swoją koncepcję reizmu, która sprowadza się do dwóch tez:

- (a) «Wszelki przedmiot jest rzeczą»;
- (b) «Żaden przedmiot nie jest stanem lub stosunkiem, lub cechą».

Będąc reistą, Kotarbiński nie rezygnował z głoszania słuszności klasycznej (a zarazem absolutystycznej) koncepcji prawdy. Godzenie obu koncepcji zdaje się generować istotne trudności, na których przedstawieniu skupię się w swoim referacie.

Język wystąpienia: polski

Що є змістом судження? (про певну суперечність у теорії суджень Казимира Твардовського)

Ще у віденському періоді свого життя Твардовський, застосовуючи концепцію розрізнення змісту і предмету психічних актів до аналізу суджень, вважав, що предметом судження є те, існування чого стверджується або заперечується у судженні, а змістом судження є існування, яке або приписується, або не приписується цьому предмету. Однак, пізніше львівські учні Твардовського, розвиваючи його теорію суджень, звернули увагу на те, що таке трактування змісту судження їхнім учителем є досить суперечливим і потребує модифікації.

Мова виступу: українська

Co jest treścią sądu? (o pewnej sprzeczności w teorii sądów Kazimierza Twardowskiego)

Jeszcze w wiedeńskim okresie swojego życia Twardowski, stosując koncepcję rozróżnienia treści i przedmiotu psychicznych aktów do analizy sądów, uważał, że przedmiotem sądu jest to, czego istnienie stwierdza się lub zaprzecza się w sądzie, a treścią sądu jest właśnie to istnienie, które jest lub nie jest przypisywane temu przedmiotowi. Jednak, później lwowscy uczniowie Twardowskiego rozwijając jego teorię sądów zwrócili uwagę na to, że zaproponowane przez ich Mistrza pojmowanie treści sądów jest dość kontrowersyjne i wymaga modyfikacji.

Język wystąpienia: ukraiński

NARODOWE CENTRUM NAUKI

Видання здійснено за фінансової підтримки Національного Центру Науки (м. Краків) в рамках гранту Степана Іваника «Теорія судження у Львівській філософській школі» (програма «Соната-5», номер договору – УМО-2013/09/D/HS1/00690)

© Львівське філософське товариство ім. Казимира Твардовського

Publikacja zrealizowana dzięki finansowemu wsparciu Narodowego Centrum Nauki (m. Kraków) w ramach grantu Stepana Ivanyka «Teoria sądu w filozoficznej szkole lwowskiej» (program «Sonata-5», numer umowy - UMO-2013/09/D/HS1/00690)

© Lwowskie Towarzystwo Filozoficzne im. Kazimierza Twardowskiego

